

Tajwan

TRANSFORMACJA CYFROWA

CENTRUM
STOSUNKÓW
MIĘDZYNARODOWYCH

Analiza

08/2024

www.csm.org.pl

Dr Maciej Gaca

Sinolog, językoznawca, dyplomata. W latach 2015-2019 był dyrektorem generalnym Biura Polskiego w Tajpej. Wykładowca Instytutu Nauk o Kulturze Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Tajwan pokazuje, że inwestycje w infrastrukturę cyfrową, edukację oraz otwartość danych publicznych mogą znacznie podnieść poziom demokracji i zaangażowania obywatelskiego. Zastosowanie podobnych strategii w Polsce, takich jak rozwój platform umożliwiających aktywny udział obywateli w procesach decyzyjnych czy edukacja cyfrowa już od najmłodszych lat, mogłoby znacząco podnieść jakość życia i przejrzystość instytucji. Przykład Tajwanu pokazuje, że cyfryzacja to nie tylko nowinki technologiczne, ale przede wszystkim narzędzie budowania lepszego, bardziej demokratycznego społeczeństwa.

TAJWAN

TRANSFORMACJA CYFROWA

| Dr Maciej Gaca

2

Tajwan, dynamicznie rozwijający się lider w dziedzinie technologii, konsekwentnie pokazuje światu, jak skutecznie integrować nowoczesne technologie z życiem codziennym. W 2024 roku liczba użytkowników telefonów komórkowych na wyspie osiągnęła 28,4 milionów, co przekłada się na imponującą penetrację na poziomie ponad 118%.

Wysokie zaangażowanie Tajwańczyków w media społecznościowe, z 21,75 milionami użytkowników Facebooka, co stanowi 92% populacji w wieku powyżej 13 lat, jest dowodem na kluczową rolę tych platform w społeczeństwie. Dla porównania w Polsce, pomimo 53,5 miliona aktywnych kart SIM i penetracji na poziomie około 140%, zaangażowanie w media społecznościowe jest mniejsze: Facebook używa 19,35 miliona osób, czyli 67% odpowiedniej grupy wiekowej.

Digitalizacja obywatelska

Digitalizacja obywatelska na Tajwanie jest efektem skomplikowanego splotu uwarunkowań społecznych, politycznych i technologicznych, które razem stworzyły unikalne środowisko sprzyjające innowacjom i zaangażowaniu społecznemu. Proces ten rozpoczął się w latach 80. XX wieku, kiedy Tajwan przeszedł przez fazę demokratyzacji, umożliwiającą większą transparentność i partycypację obywatelską. Kluczowym momentem były wybory prezydenckie w 1996 roku, które były pierwszymi bezpośrednimi

TAJWAN

TRANSFORMACJA CYFROWA

| Dr Maciej Gaca

3

wyborami prezydenckimi na Tajwanie. To wydarzenie uutorowało drogę do dalszego rozwoju demokratycznych instytucji i mechanizmów zaangażowania obywatelskiego.

Jednym z kluczowych katalizatorów rozwoju digitalizacji obywatelskiej były Protesty Słoneczników w 2014 roku, kiedy studenci sprzeciwili się umowie handlowej z Chinami. Protesty te uwidoczniły siłę zorganizowanego, technologicznie zorientowanego aktywizmu i zmotywowały do stworzenia platform takich jak vTaiwan, które umożliwiają obywatelom aktywny udział w procesach decyzyjnych.

Tajwan dysponuje zaawansowaną infrastrukturą IT, która jest jednym z fundamentów digitalizacji obywatelskiej. W 2023 roku Tajwan zajmował 10. miejsce w Global Innovation Index, co świadczy o jego silnej pozycji w dziedzinie technologii informacyjnych i komunikacyjnych. Wysoki poziom dostępu do Internetu, który w 2023 roku wynosił 92% oraz dynamicznie rozwijający się sektor technologiczny i startupowy stanowią doskonałą bazę dla rozwoju innowacyjnych rozwiązań cyfrowych.

Jednym z kluczowych elementów tego ekosystemu była Audrey Tang, pierwsza minister cyfrowa Tajwanu, która odegrała kluczową rolę w promowaniu otwartości rządu i cyfrowej partycypacji. Jej inicjatywy, takie jak platforma vTaiwan oraz różne projekty z zakresu technologii społecznych, przyczyniły się do zwiększenia przejrzystości i zaangażowania obywateli.

TAJWAN

TRANSFORMACJA CYFROWA

| Dr Maciej Gaca

4

Tajwańskie e-inicjatywy

a) vTaiwan

To jedno z najbardziej innowacyjnych narzędzi cyfrowej partycypacji na świecie. Powstało po Protestach Słoneczników w 2014 roku, umożliwiając obywatelom, ekspertom i urzędnikom wspólne opracowywanie polityk publicznych. Platforma ta wykorzystuje narzędzie Pol.is, które pozwala na prowadzenie otwartych debat online. Algorytmy Pol.is analizują opinie uczestników i identyfikują punkty wspólne, co pomaga w budowaniu konsensusu. Przykładem jest wykorzystanie vTaiwan w konsultacjach dotyczących regulacji Ubera oraz polityk dotyczących blockchain. Do tej pory platforma ta była wykorzystywana w ponad 30 projektach legislacyjnych.

b) Join.gov.tw

To platforma umożliwiająca obywatelom bezpośrednio zaangażowanie się w procesy decyzyjne poprzez składanie petycji, głosowanie na propozycje i uczestnictwo w konsultacjach publicznych. Od momentu uruchomienia w 2015 roku platforma ta zyskała ogromną popularność. Przykładem jest kampania dotycząca zakazu używania plastikowych słomek, która uzyskała ponad 100 tysięcy podpisów i doprowadziła do zmiany przepisów. Join.gov.tw pozwala na bezpośredni dialog między rządem a obywatelami, co zwiększa transparentność i responsywność administracji publicznej.

TAJWAN

TRANSFORMACJA CYFROWA

| Dr Maciej Gaca

5

c) Open Data Platform

Tajwan aktywnie promuje politykę otwartych danych, udostępniając ponad 50 tysięcy zestawów danych na platformie data.gov.tw. Otwarte dane umożliwiają obywatelom, badaczom i przedsiębiorstwom dostęp do informacji publicznych, co sprzyja przejrzystości i innowacjom. Przykładem jest projekt Mask Map, który powstał na początku pandemii COVID-19. Dzięki otwartym danym obywatele mogli śledzić dostępność masek ochronnych w aptekach w czasie rzeczywistym. Aplikacja miała ponad 8 milionów unikalnych użytkowników i znacząco przyczyniła się do kontrolowania rozprzestrzeniania się wirusa.

d) GovZero

Platforma powstała z inicjatywy grupy tajwańskich aktywistów technologicznych i działaczy społecznych, którzy zebrali się po wspomnianych Protestach Słoneczników w 2014 roku. Ruch ten, znany także jako g0v, dąży do zwiększenia transparentności działań rządu i poprawy zaangażowania obywatelskiego poprzez tworzenie narzędzi cyfrowych, które są dostępne dla wszystkich. Celem g0v jest "zastąpienie" tradycyjnych rządowych procesów cyfrowymi alternatywami, które są bardziej otwarte i dostępne. Popularność g0v na Tajwanie jest znacząca, a jej projekty cieszą się dużym uznaniem wśród obywateli oraz w społeczności międzynarodowej.

TAJWAN

TRANSFORMACJA CYFROWA

| Dr Maciej Gaca

6

e) Budżet Obywatelski

Inicjatywa *Citizen Participatory Budgeting* (Budżet Obywatelski) jest również wynikiem oddolnych działań mających na celu zwiększenie zaangażowania obywateli w procesy decyzyjne dotyczące alokacji budżetu publicznego. Projekt ten umożliwia obywatelom bezpośrednie uczestnictwo w podejmowaniu decyzji finansowych poprzez narzędzia cyfrowe. Mieszkańcy mogą zgłaszać propozycje, głosować na nie oraz monitorować realizację wybranych projektów. Budżet Obywatelski stał się popularnym narzędziem w różnych miastach Tajwanu, angażując tysiące obywateli w procesy demokratyczne na poziomie lokalnym. Dzięki projektowi wzrosła transparentność finansowa oraz poczucie odpowiedzialności społecznej.

Edukacja Cyfrowa

Edukacja cyfrowa jest kluczowym elementem procesu digitalizacji obywatelskiej na Tajwanie. Programy edukacyjne i inicjatywy mające na celu zwiększenie kompetencji cyfrowych obywateli są niezbędne do zapewnienia wszystkim równego dostępu do możliwości oferowanych przez nowe technologie. Ministerstwo Edukacji Tajwanu (MoE) wprowadziło specjalne regulacje dotyczące edukacji cyfrowej w szkołach. Program ten obejmuje nauczanie podstaw programowania, cyberbezpieczeństwa oraz korzystania z technologii informacyjnych i komunikacyjnych.

TAJWAN

TRANSFORMACJA CYFROWA

| Dr Maciej Gaca

7

Od 2018 roku obowiązkowe zajęcia z zakresu IT są częścią programu nauczania w szkołach podstawowych i średnich. Edukacja cyfrowa na Tajwanie obejmuje również edukację medialną (media literacy). Programy dotyczące edukacji medialnej zostały wprowadzone na szeroką skalę od 2017 roku. Edukacja medialna polega na rozwijaniu krytycznego myślenia uczniów w odniesieniu do informacji dostępnych w mediach oraz na umiejętności rozpoznawania dezinformacji i fałszywych wiadomości. W ramach polityki edukacyjnej szkoły realizują praktyczne rozwiązania, takie jak warsztaty, projekty badawcze oraz zajęcia z analizy treści medialnych. Celem tych działań jest przygotowanie młodzieży do świadomego korzystania z mediów oraz kształtowanie umiejętności weryfikacji informacji, co jest kluczowe w dobie szerokiej dostępności cyfrowych treści. Edukacja medialna jest obowiązkowa i obejmuje uczniów w przedziale wiekowym od szkoły podstawowej (klasy 5-6) do szkoły średniej.

Tajwan a Polska

W 2024 roku Tajwan nadal zajmuje 10 miejsce w *Global Innovation Index*. Wysoki poziom dostępu do Internetu oraz rozwinięty sektor technologiczny i startupowy stanowią doskonałą bazę dla rozwoju innowacyjnych rozwiązań cyfrowych.

Dla porównania, Polska w 2023 roku zajmowała 41 miejsce w *Global Innovation Index*. Warto zauważyć, że różnice te wynikają z bardziej zaawansowanej infrastruktury IT na

TAJWAN

TRANSFORMACJA CYFROWA

| Dr Maciej Gaca

8

Tajwanie oraz większego wsparcia rządowego dla inicjatyw cyfrowych. Na przykład Tajwan inwestuje znaczne środki w rozwój platform cyfrowych, podczas gdy w Polsce digitalizacja administracji publicznej postępuje wolniej. Programy edukacyjne na Tajwanie, które kładą nacisk na kompetencje cyfrowe od najmłodszych lat, również przyczyniają się do lepszego przygotowania społeczeństwa do korzystania z technologii cyfrowych.

Polska może wyciągnąć wiele korzyści z tajwańskich rozwiązań w zakresie digitalizacji obywatelskiej. Wprowadzenie obowiązkowych programów edukacji cyfrowej w szkołach, podobnie jak na Tajwanie, może znacząco podnieść kompetencje cyfrowe młodego pokolenia. Ponadto rozwój platform umożliwiających obywatelom aktywny udział w procesach decyzyjnych może zwiększyć transparentność i zaangażowanie społeczne. Inwestycje w infrastrukturę IT i otwarte dane mogą również przyczynić się do bardziej efektywnej administracji publicznej i rozwoju innowacyjnych rozwiązań społecznych.

Kluczowe wyzwania

Proces digitalizacji obywatelskiej na Tajwanie niesie ze sobą również zagrożenia, zwłaszcza ze strony Chińskiej Republiki Ludowej. W ostatnich latach Tajwan zmaga się z coraz bardziej wyrafinowanymi działaniami organizowanymi przez władze w Pekinie,

TAJWAN

TRANSFORMACJA CYFROWA

| Dr Maciej Gaca

9

mającymi na celu podważenie tajwańskiej demokracji i promowanie narracji projednoczeniowych.

Zagraniczna ingerencja w procesy demokratyczne i sprawy wyborcze – FIMI (*Foreign Information Manipulation and Interference*) – to termin odnoszący się do działań podejmowanych przez obce państwa, grupy lub organizacje, mających na celu wpływanie na demokratyczne procesy, takie jak wybory, referenda czy debaty polityczne w innych krajach. Działania te mogą obejmować dezinformację i rozpowszechnianie fałszywych informacji w mediach społecznościowych, cyberataki na infrastrukturę wyborczą, finansowanie kampanii politycznych i grup lobbingowych, manipulowanie mediami i opinią publiczną, a także wpływanie na polityków i partie polityczne poprzez różne formy nacisków lub korupcji. Kampanie te były skierowane zarówno do tajwańskiej opinii publicznej, jak i jej sceny politycznej, zwłaszcza w okresach wyborczych. Według raportu Ministerstwa Cyfryzacji Tajwanu, w 2020 roku odnotowano ponad 30 milionów prób cyberataków, z czego znaczna część pochodziła z ChRL.

Jednym z bardziej wyrazistych przykładów był atak chińskich hakerów na tajwańskie systemy wyborcze w 2018 roku, który miał na celu wpłynięcie na wynik wyborów lokalnych. Atak ten obejmował próby kradzieży danych wyborców oraz kampanie dezinformacyjne dążące do podważenia zaufania obywateli do systemu wyborczego. Do najbardziej dotkliwych incydentów należały ataki typu DDoS na instytucje rządowe, próby

TAJWAN

TRANSFORMACJA CYFROWA

| Dr Maciej Gaca

10

wykradania wrażliwych informacji oraz masowe kampanie dezinformacyjne w mediach społecznościowych. W jednym z takich incydentów w 2019 roku chińscy hakerzy zaatakowali tajwańskie systemy energetyczne, próbując zakłócić dostawy energii na wyspie.

Najświeższe przykłady to wybory prezydenckie w 2020 i 2024 roku, podczas których Chiny szerzyły fałszywe informacje, aby zdyskredytować kandydatów Demokratycznej Partii Postępowej (DPP). W 2020 roku dezinformacja rozpowszechniana przez chińskie źródła sugerowała, że prezydent Tsai Ing-wen sfałszowała swój doktorat, co później zostało obalone przez London School of Economics. Podobnie w 2024 roku pojawiły się fałszywe oskarżenia dotyczące kandydata DPP Lai Ching-te, w tym plotki o nieślubnym dziecku oraz rzekomej niekwalifikowalności jego kandydatki na stanowisko wiceprezydenta Tajwanu, Hsiao Bi-khim, z powodu jej obywatelstwa amerykańskiego.

Aby przeciwdziałać tym wysiłkom dezinformacyjnym, Tajwan wdrożył szereg środków. Rząd tajwański zakazał działania chińskich platform medialnych, takich jak TikTok, iQIYI i Tencent, oraz uchwalił ustawę o przeciwdziałaniu infiltracji oraz ustawę o radiu i telewizji. Działania te mają na celu ograniczenie wpływu chińskiej propagandy i poprawę tajwańskiego środowiska medialnego. Ponadto organizacje non-profit na Tajwanie, takie jak MyGoPen i Taiwan FactCheck Center, odgrywają kluczową rolę w obalaniu fałszywych informacji i edukowaniu społeczeństwa na temat niebezpieczeństw

TAJWAN

TRANSFORMACJA CYFROWA

| Dr Maciej Gaca

11

związanych z rozpowszechnianiem fałszywych wiadomości. MyGoPen, na przykład, stworzył usługę chatbot, która pomaga użytkownikom weryfikować wiadomości, odgrywając istotną rolę w utrzymaniu integralności informacji.

Przykładem działalności Taiwan FactCheck Center jest zdemaskowanie fałszywych filmów, które sugerowały nieprawidłowości wyborcze. Jeden z takich filmów, szeroko rozpowszechniony na TikToku i Facebooku, pokazywał jakoby chińscy rybacy otaczali wyspę Kinmen w odwecie za incydent z tajwańską strażą przybrzeżną. TFC wykazało, że nagranie to pochodziło z poprzedniego roku i było zarejestrowane w wodach wschodnich prowincji Chin, Shandong i Zhejiang, gdy łodzie wracały do portu po zakończeniu sezonu połowowego.

Wnioski dla UE i Polski

Prezydent Lai Ching-te, który objął urząd w maju 2024 roku, priorytetowo traktuje walkę z FIMI. Zobowiązał się do zwiększenia świadomości obronnej i wzmocnienia przepisów dotyczących bezpieczeństwa narodowego, zwłaszcza tych dotyczących dezinformacji i innych form ingerencji zewnętrznej. W planach są również surowsze regulacje dotyczące platform społecznościowych oraz współpraca z innymi demokracjami, takimi jak Stany Zjednoczone, Japonia, Korea Południowa i Australia.

TAJWAN

TRANSFORMACJA CYFROWA

| Dr Maciej Gaca

12

Wydaje się, że najbardziej owocna jest tu współpraca z Biurem Przedstawicielskim UE na Tajwanie, do czego znakomicie przysłużył się kończący swoją 5-letnią misję w Tajpei ambasador UE Filip Grzegorzewski (biegle mówiący po chińsku). Sama UE prowadzi stały dialog polityczny na temat zagrożeń FIMI oraz Inicjatywę Cyfrową UE-Tajwan, obejmującą projekty mające na celu rozwój infrastruktury cyfrowej i zwiększenie bezpieczeństwa cyfrowego w regionie Azji-Pacyfiku, w tym wsparcie dla tajwańskich start-upów technologicznych. Partnerstwa te mają na celu dzielenie się strategiami i doświadczeniami w walce z dezinformacją, co powinno wzmocnić odporność Tajwanu na takie zagrożenia.

Dla Polski analiza tajwańskiego podejścia do cyfryzacji może okazać się inspirująca. Biorąc pod uwagę te doświadczenia, Polska może podążać drogą cyfrowej demokratyzacji, tworząc platformy współpracy z Tajwanem i innymi demokracjami, aby wzmocnić swoją odporność na cyber-zagrożenia i jednocześnie podnosić jakość procesu decyzyjnego. Takie podejście może znacząco zwiększyć przejrzystość, uczciwość i rzetelność polskiej demokracji, czyniąc ją bardziej responsywną i otwartą na potrzeby obywateli.

CSM jest niezależnym, pozarządowym ośrodkiem analitycznym zajmującym się polską polityką zagraniczną i najważniejszymi problemami polityki międzynarodowej. Fundacja została zarejestrowana w 1996 r. CSM prowadzi działalność badawczą i edukacyjną, wydaje publikacje, organizuje konferencje i spotkania, uczestniczy w międzynarodowych projektach we współpracy z podobnymi instytucjami w wielu krajach. Tworzy forum debaty i wymiany idei w sprawach polityki zagranicznej, relacji między państwami oraz wyzwań globalnego świata. Działalność CSM jest adresowana przede wszystkim do samorządowców i przedsiębiorców, a także administracji centralnej, polityków, dyplomatów, politologów i mediów. Od 2009 r. CSM jest uznawany za jeden z najlepszych think tanków Europy Środkowo-Wschodniej w badaniu „The Leading Public Policy Research Organizations In The World” przeprowadzanym przez Uniwersytet Pensylwanii.

Centrum Stosunków Międzynarodowych ul. Ogrody 24, 03-994 Warszawa t: +48 608 593 632

 www.twitter.com/CIR_CSM

 www.facebook.com/CIR.CSM

CENTRUM
STOSUNKÓW
MIĘDZYNARODOWYCH